

вання суб'єктами цивільних правовідносин та приведення норм цивільного законодавства України до стандартів зазначених держав, що є членами ЄС.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Kodeks cywilny : USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2016-380-u>.
3. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, patvirtintas 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.e-tar.lt/portal/ru/legalAct/TAR.8A39C83848CB/gPMmnMifaR>.

Ключові слова: спадкове право, спадкове правонаступництво, спадкування за заповітом, спадкування за законом, Європейський союз, Україна, Польща, Литва.

Ключевые слова: наследственное право, наследственное правопреемство, наследование по завещанию, наследование по закону, Европейский союз, Украина, Польша, Литва.

Key words: inheritance law, hereditary succession, inheritance by will, inheritance by law, European Union, Ukraine, Poland, Lithuania.

ШВИДКА ВІКТОРІЯ ГЕОРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВОРИ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ

Договірні конструкції, які повинні застосовуватись при трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів на сьогодні законодавством не визначені. Для забезпечення належного розвитку таких відносин, їх функціонування у межах правового поля законодавець у ч. 1 ст. 6 ЦК України закріпив положення про те, що сторони можуть укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства. У результаті учасники обороту отримали можливість самостійно усувати негативні наслідки відставання закону від життя шляхом створення невідомих формалізованому праву договорів [1]. Відповідно, учасникам правовідносин надається право створювати конструкції договорів самостійно. У доктрині права такі договори отримали назву непоіменованих [2, с. 194].

Аналіз чинного законодавства свідчить про відсутність норм, які безпосередньо визначали б правове регулювання договорів донорства та трансплантації, містили їх дефініції, істотні умови, права та обов'язки сторін тощо. З цього можна зробити висновок, що такі договори слід кваліфікувати як непоіменовані. При визнанні договору

непоіменованим постає питання його правової урегульованості. Іншими словами: які норми чи положення чинного законодавства слід застосовувати, укладаючи той чи інший договір?

Підтримуємо підхід, відповідно до якого застосування цивільно-правових норм для врегулювання конструкції непоіменованого договору залежить від специфіки непоіменованості останнього [2, с. 217]. Йдеться про абсолютну чи відносну непоіменованість договору. Абсолютно непоіменовані договори – це нові договірні конструкції, які не підпадають під жоден поіменований тип. Відносно непоіменований договір – це договір, який є непоіменованим видом поіменованого типу. ... Наприклад, новий договір, який є різновидом договору послуг [2, с. 215].

Трансплантація, як уже зазначалося вище, є одним із методів лікування, а відносини, які складаються при трансплантації нерозривно пов'язані з медичними закладами і є різновидом медичних правовідносин. При цьому, договори, які регулюють відносини лікарських установ та фізичних осіб називаються договорами про надання медичних послуг, про надання медичної допомоги, про лікарське (медичне) обслуговування, лікарський договір. Але найбільш точним вбачається визначати найменування такого договору як «цивільно-правовий договір про надання медичних послуг» [3, с. 76].

Саме поняття «медична послуга» з'явилося у законодавстві України ще на початку 90-х років минулого століття, однак до цього часу зміст даного поняття залишається невизначеним не тільки в нормативних актах, але й у науковій літературі.

Науковці, в свою чергу, пропонують різні визначення дефініції «медична послуга». Так, на думку С.В. Антонова, медична послуга – це різновид професійної або господарської діяльності медичних закладів (організацій), фізичних осіб-підприємців, які займаються приватною медичною практикою, що включає в себе застосування спеціальних заходів спрямованих на відновлення, покращення стану здоров'я чи досягнення певних естетичних змін зовнішності [4, с. 20].

Р. А. Майданик зазначає, що «медична послуга» – це діяльність лікаря щодо підтримання й покращення стану здоров'я пацієнта, корисними властивостями якої задовольняються потреби споживача послуги безпосередньо під час здійснення такої діяльності, а результат якої не знаходить свого матеріального вираження [5].

З огляду на те, що трансплантація є одним із методів лікування, спрямованим на збереження життя, а медичні послуги надаються з метою профілактики та лікування захворювань, можна дійти до висновку, що трансплантація є одним із різновидів медичної послуги. Відповідно особі, якій за медичними показниками необхідно здійснити пересадку органу, тканини чи іншого анатомічного матеріалу, медичні заклади надають медичні послуги з трансплантації.

При трансплантації з прижиттєвим органним донорством, трансплантат вилучається від живої особи (донора). У такому випадку медичний заклад здійснює вилучення матеріалу, а донор надає згоду на таке вилучення. Відповідні відносини є договірними, регулюються нормами,

які визначають правові основи надання медичних послуг і їм притаманні особливості цієї групи договорів.

Р.А. Майданик договір про надання медичних послуг визначає як договір, за яким одна сторона (медичний заклад) зобов'язується надати, а інша сторона (пацієнт) – прийняти та оплатити послуги, спрямовані на зміцнення здоров'я пацієнта [6, с. 57].

Варто зазначити, що договір на надання медичної послуги завжди носить характер ризикової угоди, оскільки будь-яке медичне втручання, навіть проста ін'єкція лікарського препарату, завжди пов'язане з ризиком ускладнення, що пояснюється з особливостями окремо взятого організму [7, с. 80].

З огляду на зазначене, договір донорства та договір трансплантації органів є відносно непоіменованими договорами, а саме непоіменованим видом договорів про надання послуг. При укладенні відносно непоіменованого договору необхідно застосовувати спеціальні диспозитивні норми типу договору до якого належить даний договірний вид, а за їх відсутності – положення зобов'язального та договірнього права [2, с. 217].

Отже, в системі договорів про надання послуг дані договори відносяться до договорів про надання медичних послуг.

Слід констатувати, що відсутність нормативного закріплення договору трансплантації органів, його істотних умов породжує низку проблем правового регулювання договірних відносин трансплантації в Україні.

Список використаної літератури:

1. Велика медична енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://vseslova.com.ua/word>.
2. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія за заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. – Івано-Франківськ, 2016. – 399 с.
3. Пташник І.Р. Цивільно-правове регулювання трансплантації в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / І.Р. Пташник. – Київ, 2016. – 211 с.
4. Антонов С.В. Правова регламентація надання медичних послуг / С.В. Антонов // Управління закладом охорони здоров'я. – 2015. Вип. № 2. – С. 20.
5. Ольховик Л.А., Ремедяк А.Д. Правове регулювання трансплантології в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2006. № 5. С. 114-116. URL: http://www.pap.in.ua/5_2016/34.pdf
6. Майданик Р. А. Договір про надання медичних послуг: загальні положення. Медичне право. 2010. № 5(1). С. 52–66. URL: <http://medicallaw.org.ua/uploads/media/Maydanyk.pdf>
7. Горелик И. И. Правовые аспекты пересадки органов и тканей. -Минск, 1971. – С. 221.

Ключові слова: договори трансплантації, непоіменовані договори, договірні конструкції, договори про надання послуг, договори про надання медичних послуг.

Ключевые слова: договоры трансплантации, непоименованные договоры, договорные конструкции, договоры о предоставлении услуг, договоры о предоставлении медицинских услуг.

Key words: transplant contracts, unnamed contracts, contractual designs, service contracts, contracts for the provision of medical services.